

o.a.Sygn. akt I C 1544/17

WYROK

I. W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2018 r.

Sąd Rejonowy w Ciechanowie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący – SSR Lidia Kopczyńska

Protokolant - Milena Kołpak

po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2018 r. w Ciechanowie

na rozprawie

sprawy z powództwa K. W. (1)

przeciwko K. K. (1)

o zapłatę

orzeka

I. oddala powództwo;

II. nie obciąża powoda kosztami procesu;

III. nieuiszczone koszty sądowe przejmują na rachunek Skarbu Państwa;

IV. przyznaje adwokatowi W. P. kwotę 2400 (dwa tysiące czterysta złotych) podwyższoną o stawkę podatku VAT przewidzianą dla tego rodzaju czynności - tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwaną z urzędu, którą to kwotę nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego w Ciechanowie.

Sygn. akt I C 1544/17

UZASADNIENIE

Powód K. W. (1), reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie adwokata K. K. (2), w dniu 11 lipca 2017 r. wniósł do tutejszego Sądu pozew, w którym żądał zasądzenia na jego rzecz od pozwaną K. K. (1) kwoty 42.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 10 marca 2017 r. do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kwoty pożyczki. Ponadto wniósł o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg. norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że w dniu 21 grudnia 2014 r. ze swojego rachunku bankowego dokonał przelewu kwoty 42 000 zł na konto pozwaną K. K. (1). Przelewu dokonał tytułem pożyczki. Pismem z dnia 14 lutego 2017 r. powód wezwał pozwaną do zwrotu pożyczki w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania, na oznaczony rachunek bankowy powoda. Wezwanie pozwana otrzymała w dniu 23 lutego 2017 r., jednakże pożyczka nie została powodowi zwrócona, co skutkowało wytoczeniem powództwa.

Ponadto powód wniósł o zwolnienie go od obowiązku uiszczenia opłaty sądowej.

Postanowieniem z dnia 5 października 2017 r. Sąd zwolnił powoda K. W. (1) od opłaty sądowej od pozwu w całości (postanowienie k. 23 akt).

Pozwana K. K. (1) w odpowiedzi na pozew złożonym w dniu 18 grudnia 2018 r. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o przyznanie pełnomocnika z urzędu (odpowiedź na pozew k. 27-29 akt).

Postanowieniem z dnia 17 stycznia 2018 r. referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w Ciechanowie ustanowił dla pozwanej K. K. (1) adwokata z urzędu w osobie wskazanej przez Dziekana Okręgowej Rady Adwokackiej w P. (postanowienie k. 72 akt).

Pismem z dnia 12 marca 2018 r. Dziekan Okręgowej Rady Adwokackiej w P. wyznaczył adwokata W. P. do reprezentowania pozwanej K. K. (1) (pismo k. 87 akt).

Pełnomocnik pozwanej wnosił o oddalenie powództwa oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa według norm przepisanych oświadczając, że należność nie została uiszczona w całości ani w części.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwana K. K. (1) zaprzeczyła aby kiedykolwiek zawierała z powodem umowę pożyczki, jak też aby kiedykolwiek pożyczła od niego pieniądze. Przyznała fakt, że powód przelał na jej konto kwotę 42 000 zł, jednakże nie była to pożyczka dla niej, tylko pieniądze na spłacenie długów zaciągniętych przez nią, w okresie wspólnego zamieszkiwania, na utrzymanie stron i ich małoletnich dzieci (protokół – 90-91 akt).

Na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód K. W. (1) i pozwana K. K. (1) pozostawali w konkubinacie. Ze związku mają dwoje dzieci: F. W. urodzonego (...) i C. W. urodzonego (...) (dowód: odpisy aktów urodzenia k. 3-4 akt III RC 3/16 tutejszego Sądu).

W okresie od 2010 r. do końca grudnia 2015 r. strony wynajmowały lokal mieszkalny, w którym zamieszkiwali wspólnie wraz ze swoimi dziećmi. Uzyskiwane w tym czasie dochody nie wystarczały na zaspokojenie potrzeb rodziny i dlatego K. K. (1) zaciągała pożyczki „chwilówki”. Środki uzyskane z tych pożyczek przeznaczone były na potrzeby dzieci i utrzymanie wspólnego gospodarstwa domowego (dowód: zeznania pozwanej K. K. (1) k. 90-91, 105-106 akt).

W grudniu 2014 r. K. W. (1) zaciągnął w A. Banku pożyczkę w kwocie 45 000 zł w celu spłacenia długów. Po tygodniu od zaciągnięcia pożyczki, K. W. (1) dokonał przelewu kwoty 42 000 zł na konto K. K. (1) (dowód: przelew k. 7 akt, zeznania powoda K. W. (1) k. 89-90, 104-105 akt).

Z przelanej na jej konto kwoty 42 000 zł K. K. (1) spłaciła pożyczki, wcześniej zaciągnięte na bieżące potrzeby. Po przelaniu pieniędzy powód i pozwana w dalszym ciągu wspólnie prowadzili gospodarstwo domowe do końca grudnia 2015 r. Jeszcze na wigilii w 2015 r. byli razem u babci pozwanej, aby wkrótce po tym się rozstać (dowód: zeznania świadków: W. K. (1) k. 103 akt, A. K. k. 91-92, 103-104 akt, W. K. (2) k. 104 akt).

W dniu 8 stycznia 2016 r. K. K. (1), w imieniu małoletnich F. W. i C. W., złożyła pozew o zasądzenie alimentów od K. W. (1). Ugoda z dnia 1 marca 2016 r. K. W. (1) zobowiązał się płacić, do rąk K. K. (1), na rzecz F. W. i C. W. alimenty w kwotach po 400 zł miesięcznie od 1 marca 2016 r. (dowód: ugoda k. 16 akt III RC 3/16).

Obecnie powód i pozwana nie mieszkają ze sobą i prowadzą osobne gospodarstwa domowe (bezsporne).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy III RC 3/16 i oraz w aktach niniejszej sprawy, zeznań świadków: A. K. k. 91-92, 103-104 akt, K. W. (2) k. 92 akt, B. W. k. 103 akt, W. K. (1) k. 103 akt, W. K. (2) k. 104 akt, zeznań powoda K. W. (1) k. 89-90, 104-105 akt, K. K. (1) k. 90-91, 105-106 akt.

Sąd jako wiarygodne ocenił dokumenty, gdyż ich prawdziwość nie budzi wątpliwości i żadna ze stron w toku procesu ich nie kwestionowała. Jednakże przedłożone przez powoda dokumenty nie stanowią pisemnych dowodów zawarcia umowy pożyczki między stronami niniejszego postępowania, tj. między K. W. (1) i K. K. (1).

Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda i świadka B. W., iż doszło do zawarcia ustnej umowy pożyczki, gdyż na potwierdzenie prawdziwości swoich twierdzeń powód nie przedstawił przekonujących dowodów. Podkreślić przy tym należy, że samo twierdzenie strony nie jest dowodem, a twierdzenie dotyczące istotnej dla sprawy okoliczności (art. 227 k.p.c.) powinno być udowodnione przez stronę to twierdzenie zgłaszającą (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2001 r., sygn. akt I PKN 660/00). Zgodnie z art. 232 k.p.c. obowiązek wskazania dowodów obciąża przed wszystkim strony, a w myśl art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Oznacza to, że ten, kto powołuje się na przysługujące mu prawo, występując z żądaniem obowiązany jest udowodnić okoliczności faktyczne uzasadniające to żądanie. Chodzi tu o fakty, które mają istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, wykazujące istnienie prawa. Takich dowodów powód nie przedstawił. Jedyny dokument pisemny to potwierdzenie dokonania przelewu kwoty 42 000 zł z konta powoda na konto pozwanej. Jednakże sam fakt dokonania przelewu takiej kwoty nie był sporny, został potwierdzony przez pozwaną. Przedmiotem sporu była okoliczność jaki był cel dokonania tego przelewu. Powód twierdził, że przelew miał być pożyczką. Tak również zeznała matka powoda B. W., która jednakże nie potrafiła określić na jakich warunkach pożyczka była udzielona. Natomiast świadek zeznał, podobnie jak pozostali świadkowie, że syn wziął pożyczkę i przełał na konto pozwanej kwotę 42 000 zł po to, żeby ona spłaciła chwilówki. Tym samym świadek B. W. potwierdziła wersję pozwanej i pozostałych świadków, że kwota 42 000 zł nie była pożyczką, a formą rozwiązania kłopotów finansowych stron pozostających wtedy w konkubinacie. Zeznaniami pozwanej i pozostałych świadków Sąd dał wiarę, gdyż były ze sobą zgodne i wzajemnie się uzupełniają.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Umowa pożyczki jest umową konsensualną, dwustronnie zobowiązującą. O konsensualnym charakterze pożyczki przesądza fakt, że dochodzi ona do skutku przez samo porozumienie się stron. Obowiązek wydania przedmiotu pożyczki, jaki ciąży na pożyczkodawcy, jest konsekwencją uprzednio zawartego porozumienia w tej sprawie (S. Grzybowski, Konstrukcja prawna umowy pożyczki a kredyt bankowy (w:) Studia z prawa zobowiązań, pod red. Z. Radwańskiego, Warszawa–Poznań 1979, s. 252). Obowiązki pożyczkodawcy do przeniesienia własności przedmiotu umowy na pożyczkobiorcę odpowiada obowiązek zwrotu, czyli przeniesienia przez pożyczkobiorcę na pożyczkodawcę przedmiotu umowy, powiększonego o ewentualne wynagrodzenie ustalone w umowie. Tak długo, jak długo przedmiot pożyczki nie zostanie wydany pożyczkobiorcy, tak długo nie może powstać obowiązek jego zwrotu, obciążający pożyczkobiorcę. Takie ukształtowanie obowiązków stron umowy świadczy o tym, iż jest to umowa dwustronnie zobowiązująca.

Umowa pożyczki w swojej treści powinna wskazywać strony umowy z określeniem ich ról w tym stosunku oraz przedmiot pożyczki. Przedmiotowo istotnym elementem umowy pożyczki jest obowiązek zwrotu pożyczki. Bez tego elementu nie ma umowy pożyczki (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2000 r., I CKN 1040/98, LEX nr 50828).

Zgodnie z art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Dla ważności umowy pożyczki nie jest wymagana forma szczególna. Zgodnie z art. 720 § 2 k.c. w brzmieniu obowiązującym do 8 września 2016 r., umowa pożyczki, której wartość przenosi 500,00 zł powinna być, dla celów dowodowych (ad probationem), stwierdzona pismem (art. 74 k.c.). Rygor ten nie ma zastosowania do umowy pożyczki zawartej między przedsiębiorcami z uwagi na treść art. 74 § 4 k.c.. Zarówno zawarcie, jak i zmiana treści umowy pożyczki mogą nastąpić w sposób konkludentny (wyrok Sądu Najwyższego z 10.9.2009 r., V CSK 478/08, Legalis). W innych stosunkach brak formy pisemnej zastrzeżonej dla celów dowodowych nie podważa ważności i skuteczności czynności i skutkuje jedynie ograniczeniami dowodowymi, które mogą wykluczyć możliwość zaspokojenia roszczeń stron. Artykuł 74 k.c. nie wywołuje skutków na gruncie prawa materialnego – umowa zawarta bez zachowania formy pisemnej, dokumentowej lub elektronicznej zastrzeżonej ad probationem jest ważna, a świadczenie spełnione w

celu jej wykonania nie będzie kwalifikowane jako pozbawione podstawy prawnej bezpodstawne wzbogacenie. Art. 74 k.c. odnosi skutki jedynie na płaszczyźnie procesowej wyłączając dopuszczalność udowodnienia faktu dokonania czynności przez przeprowadzenie dowodu ze świadków lub z przesłuchania stron. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 listopada 2008 r. (II CSK 321/08) wskazał, że użytą w art. 74 § 1 k.c. formułę ustawową – „na fakt dokonania czynności prawnej” należy rozumieć w tym sensie, że chodzi w niej o wykazanie przez dowodzącego faktu złożenia m.in. zgodnych oświadczeń woli obu stron umowy, pozwalających na przyjęcie dojścia do skutku umowy o określonej kwalifikacji prawnej. Sformułowany w art. 74 § 1 k.c. zakaz prowadzenia dowodu ze środków na fakt dokonania czynności prawnej (zawarcia umowy) obejmuje nie tylko dowodzenie bezpośrednio, ale także możliwość posługiwania się w tej mierze domniemaniami faktycznymi (art. 231 k.p.c.).

Sąd dopuści dowód ze świadków lub z przesłuchania stron mimo braku dokumentu, jeśli na jego przeprowadzenie wyrażą zgodę wszystkie strony czynności prawnej (J. Grykiel, w: Gutowski, Komentarz 2016, t. I, Nb 13, s. 515). Jako wyrażenie zgody potraktować można zgłoszenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania świadków lub stron (wyrok Sądu Najwyższego z 29.3.2000 r., I CKN 562/98, OSN 2000, Nr 9, poz. 174). Zgoda na przeprowadzenie dowodu jest jednostronną czynnością procesową strony postępowania. Kodeks postępowania cywilnego nie reguluje problematyki cofnięcia tak udzielonej zgody. W piśmiennictwie prezentowany jest pogląd, że jest to czynność nieodwołalna (A. Brzozowski, [w:] Pietrzykowski, Komentarz 2011, art. 74, Nb 8). Ewentualne cofnięcie zgody po przeprowadzeniu dowodu nie wpłynęłoby na dalszy tok postępowania. Zgodna stron na przesłuchanie ich lub świadków w cel wykazania faktu dokonania czynności prawnej powinna przybrać postać czynności procesowej, dokonanej przez sądem orzekającym. (wyrok Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 12 lipca 2017 r., wydany w sprawie o sygn. akt IV Ca 338/17). Dopuszczalne jest jednak wyrażenie zgody z dowolnej formie, nawet w sposób dorozumiany (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 1981 r., III CZP 40/81, OSNC 1983.1.7.) Z tą ostatnią będziemy mieli do czynienia wówczas, gdy storna nie sprzeciwia się wnioskowi dowodowemu zgłoszonemu w tym zakresie przez jej przeciwnika procesowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2000 r., I CKN 562/98, OSNC 200.9.174)

Forma pisemna ad probationem pozostaje w ścisłym związku z odpowiednimi przepisami postępowania cywilnego. Zgodnie z art. 246 k.p.c., jeżeli ustawa lub umowa stron wymaga dla czynności prawnej zachowania formy pisemnej, dowód ze świadków lub z przesłuchania stron w sprawie między uczestnikami tej czynności na fakt jej dokonania jest dopuszczalny w wypadku, gdy dokument obejmujący czynność został zagubiony, zniszczony lub zabrany przez osobę trzecią, a jeżeli forma pisemna była zastrzeżona tylko dla celów dowodowych, także w wypadkach określonych w kodeksie cywilnym. Zgubienie, zniszczenie czy zabór dokumentu przez osobę trzecią zawsze umożliwiają dowód ze świadków czy z przesłuchania stron na fakt dokonania czynności. Przesłanki te jednak zakładają, że stosowny dokument został wcześniej sporządzony we właściwej formie. Gdy dokumentu takiego w ogóle nie sporządzono, a forma pisemna była zastrzeżona dla celów dowodowych, wówczas ewentualny dowód ze świadków czy z przesłuchania stron będzie możliwy jedynie w przypadkach wskazanych w art. 74 § 2 k.c., z uwzględnieniem wyłączenia z art. 74 § 3 k.c.

W niniejszej sprawie nigdy nie został sporządzony dokument obejmujący czynność w postaci zawarcia umowy pożyczki między K. W. (1) a K. K. (1), czego powód nie kwestionował. Powód nie udowodnił natomiast faktu zawarcia umowy pożyczki w formie ustnej. Z uwagi na nieoponowanie przez pozwaną (art. 74 § 2 k.c.) co do wniosków dowodowych pełnomocnika powoda w zakresie dopuszczenia i przeprowadzenia dowodów z zeznań stron i świadka B. W. oraz zeznań samego powoda na wskazane przez niego okoliczności, tj. ustaleń czynionych pomiędzy stronami w zakresie umowy pożyczki, której miał udzielić powód pozwanej, faktu zawarcia umowy pożyczki, przekazania przez powoda kwoty 42.000,00 zł na rzecz pozwanej oraz na okoliczność terminu spełnienia przez pozwaną zobowiązania wynikającego z zawartej umowy pożyczki Sąd dopuścił te dowody. Mimo powyższego Sąd uznał, iż zeznania powyższych – tj. powoda i świadka są niewiarygodne. Oczywistym jest, że powód, jako strona zainteresowana wynikiem sporu, potrzymał twierdzenia przytoczone w pozwie. Powód mimo twierdzeń, nie udowodnił faktu zawarcia umowy, przedmiotu umowy pożyczki, terminu jej zwrotu, a bez tych elementów nie można mówić o umowie pożyczki. Brak w sprawie jakiegokolwiek przesłanki, która miałaby świadczyć o tym, że strony zawarły umowę pożyczki. Z kolei zeznania świadka – matki powoda B. W., są nie wystarczające, by uznać, że K. K. (1) istotnie zaciągnął u jej syna

pożyczkę w wysokości 42.000,00 zł. Kobieta nie była naocznym świadkiem dokonywania przedmiotowej czynności prawnej, a nawet zeznała, że syn przelał pieniądze na konto pozwanej w tym celu aby ona spłaciła wcześniej zaciągnięte pożyczki „chwilówki”. Tym samym wszystkie informacje którymi dysponuje świadek pochodzą z tzw. „drugiej ręki”, których to Sąd postanowił nie uwzględniać. Trzeba podkreślić, że poza zeznaniami świadka, powód nie zaoferował żadnych innych dowodów, które mógłby przynajmniej uprawdopodobnić zawarcie umowy pożyczki, gdyż sam fakt dokonania przelewu nie jest wystarczającym dowodem w sytuacji gdy czynność ta była dokonana w trakcie trwania związku konkubenckiego i jak wynika to z zeznań innych świadków i pozwanej w celu wyjścia z ze wspólnych problemów finansowych związanych z prowadzeniem wspólnego gospodarstwa domowego. Wobec braku dowodu potwierdzających zawarcie umowy pożyczki, Sąd uznał twierdzenie powoda o istnieniu pożyczki za nieudowodnione.

W tej sytuacji Sąd uznał żądanie pozwu za nie uzasadnione i powództwo oddalił, o czym orzekł w punkcie I wyroku.

Sąd nie obciążył powoda nieuiszczonymi kosztami sądowymi w oparciu o art. 102 k.p.c., który przewiduje, iż w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Powód był zwolniony od kosztów sądowych w zakresie opłaty sądowej od pozwu. Biorąc pod uwagę sytuację rodzinną, osobistą, majątkową i dochody powoda, które to okoliczności legły u podstaw zwolnienia, a także jego przeświadczenie o słuszność powództwa Sąd zdecydował się nie obciążać go nieuiszczonymi kosztami sądowymi pomimo, że był stroną przegrywającą postępowanie, o czym orzekł w punkcie II wyroku.

Również z tego względu Sąd nie obciążył powoda kosztami związanymi z ustanowieniem dla pozwanej adwokata z urzędu, któremu przyznał wynagrodzenie ustalone na podstawie §8 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. poz. 1714).

Z tych względów Sąd orzekł jak w wyroku.

ZARZĄDZENIE

(...)